

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 192/2010-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. septembra 2010 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval sťažnosť R. D., M., a J. P., USA, zastúpených advokátom JUDr. J. Č., K., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo R. D. a J. P. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99 porušené nebolo.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 22. apríla 2010 doručená sťažnosť R. D., M., a J. P., USA (ďalej spolu len „sťažovatelia“), zastúpených advokátom JUDr. J. Č., K., v ktorej namietajú porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99.

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v roku 1999 začalo na okresnom súde dedičské konanie po J. P. (ďalej len „poručiteľ“) vedené pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99, ktoré trvá viac ako 10 rokov a nie je právoplatne skončené.

Okresnému súdu bola 27. marca 2000 doručená žaloba o určenie neplatnosti závetu poručiteľa smerujúca proti sťažovateľom, ktorá bola zaevidovaná pod sp. zn. 10 C 294/00. V dôsledku podaných námietok zaujatosti a s tým súvisiacim neefektívnym a neúčelným postupom okresného súdu sa konanie v predmetnej veci zbytočne predĺžilo na 6 rokov. V predmetnej veci napokon rozhodoval Okresný súd Spišská Nová Ves, ktorý rozsudkom sp. zn. 2 C 86/2005 z 31. júla 2006 žalobu zamietol. Krajský súd v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom sp. zn. 9 CoD/69/2007 z 25. apríla 2008 (právoplatným 16. júna 2008) na základe sťažovateľmi podaného odvolania rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves z 31. júla 2006 potvrdil.

Predmetná vec je v období po vrátení spisu z krajského súdu prerokovávaná notárom JUDr. L. L. (ďalej len „súdny komisár“) a dosiaľ nie je skončená. Sťažovatelia žijú už viac ako 10 rokov v stave právnej neistoty, nemôžu „*disponovať so svojim zo závetu hnutelným i*

nehnutelným majetkom a ostatným majetkom bytom v Michalovciach, užívať pozemky a dom v Bežovciach, prenechať ich do užívania a brať nájom a prípadne predať nehnuteľnosti, kde sú oprávnenými dedičmi zákonní dedičia tj, aj žalobca v II. rade, lebo závet nerieši právo nájmu k družstevnému bytu v Michalovciach, vklady na vkladných knižkách, akcie z kupónovej privatizácie a pod. Dochádza k znehodnocovaniu dedičstva pred ich očami a cítia sa poškodzovaní nečinnosťou súdu, súdneho komisára, lebo vec sa má vysporiadať úplne a nie čiastočne...“.

Na priesťahy v konaní poukázali sťažovatelia podaním z 18. februára 2009 a podaním z 22. marca 2009. Okresný súd na tieto podania odpovedal listami zo 6. marca 2009 a 30. marca 2009, v ktorom im oznámil, že súdny komisár konajúci v ich veci je práceneschopný a na ich podania im zašlú po doručení spisového materiálu v predmetnej veci „*kvalifikovanú odpoveď*“. Sťažovatelia následne podaním z 9. júna 2009 „*opätovne urgovali kvalifikovanú odpoveď*“, avšak bezvýsledne.

Vo vzťahu k právnej zložitosti veci sťažovatelia uviedli, že v predmetnom konaní podľa nich nejde o vec právne zložitú a k priesťahom v predmetnom konaní došlo len v dôsledku nečinnosti a neefektívnej činnosti okresného súdu bez ich zavinenia.

Sťažovatelia považovali za potrebné v sťažnosti taktiež poukázať na to, že predlžovanie konania v uvedenej veci má vplyv na „*náklady, ktoré mali v súvislosti s cestami na pojednávanie a z Floridy na Slovensko a späť*“, a taktiež má vplyv „*na ich zdravotný stav a tento sa prenáša aj do súrodeneckých a rodinných vzťahov a tieto sú napäté a nie je možné ich 10 rokov poriešiť čo považujú za porušovanie ich základných práv uvedených v predchádzajúcej časti a stav právnej neistoty naďalej trvá a nevidíme lehotu, kedy sa už konečne usporiadajú tieto spory mojím mandantom skracujú život a majú z toho citovú a zdravotnú ujmu, lebo väčšina rodiny žije v USA, vo Veľkej Británii a len časť na Slovensku*“.

Na základe uvedeného sťažovatelia navrhli, aby ústavný súd vydal nález, v ktorom vysloví, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99 porušil ich

základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 dohovoru, prikáže okresnému súdu v predmetnom konaní konať bez zbytočných prietáhov a prizná im primerané finančné zadost'učinenie v sume 6 000 €, ako aj náhradu trov konania.

Ústavný súd s'ťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 192/2010-11 z 27. mája 2010 ju prijal na ďalšie konanie. Po prijatí s'ťažnosti na ďalšie konanie ústavný súd vyzval predsedu okresného súdu, aby sa k nej vyjadril a súčasne oznámil, či trvá na tom, aby sa vo veci konalo ústne pojednávanie.

Predseda okresného súdu listom sp. zn. 1SprV/283/2010 z 21. júna 2010 doručeným ústavnému súdu 23. júna 2010 predložil požadovaný spis sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99, avšak k s'ťažnosti s'ťažovateľov sa nevyjadril.

Právny zástupca s'ťažovateľov vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 2. júla 2010 uviedol, že súhlasí s prerokovaním veci bez nariadenia ústneho pojednávania.

Vzhľadom na to, že právny zástupca s'ťažovateľov aj predseda okresného súdu ústavnému súdu oznámili, že netrvajú na ústnom pojednávaní, ústavný súd v súlade s § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania, keďže od neho nebolo možné očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o s'ťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovatelia sa sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia svojho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a to postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99.

Sťažovatelia zároveň namietali aj porušenie svojho práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom. Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01, I. ÚS 20/02).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Ústavný súd už v rámci svojej predchádzajúcej rozhodovacej činnosti judikoval, že úkony notára ako súdneho komisára v konaní o dedičstve sú úkonmi súdu, a preto aj nimi

možno spôsobiť zbytočné priet'ahy, za ktoré nesie zodpovednosť všeobecný súd (III. ÚS 47/00).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitost' veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). V súlade s judikatúrou ESLP a ako súčasť prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (I. ÚS 19/00, II. ÚS 32/02). Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj sťažnosť sťažovateľov.

Pokiaľ ide o právnu a faktickú zložitost' veci, ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že ide o dedičské konanie vedené na okresnom súde pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99, pričom prerokovaním dedičstva bol poverený súdny komisár. Ústavný súd vo vzťahu k predmetnej veci konštatoval, že tvorí štandardnú časť rozhodovacej činnosti súdov, a preto ju nemožno posúdiť ako právne a skutkovo zložitú.

Ďalším kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval existenciu zbytočných priet'ahov v konaní sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99, bolo správanie sťažovateľov ako účastníkov tohto súdneho konania. Ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľov, resp. ich splnomocneného zástupcu ako aktívne, ktoré zásadným spôsobom neprispelo k dĺžke konania pred okresným súdom.

Tretím hodnotiacim kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu uvedeného základného práva, ústavný súd zistil, že v činnosti okresného súdu sa vyskytlo jedno obdobie krátkodobejšej nečinnosti, a to v čase od 30. decembra 2008, keď

bol notárovi doručený list vlastníctva z Katastrálneho úradu v Košiciach, Správa katastra Sobrance, do 24. júla 2009, keď notár požiadal Okresné stavebné bytové družstvo v Michalovciach o poskytnutie údajov o členskom podiele poručiťľa. Ústavný súd neprihliadol na uvedené obdobie nečinnosti okresného súdu, pretože súčasne išlo o obdobie práceneschopnosti notára (od 12. januára 2009 do 1. júna 2009), a teda k priet'ahom v konaní došlo z objektívnych dôvodov.

Ústavný súd v súvislosti s namietanými priet'ahmi v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99 opakovane poukazuje aj na skutočnosť, že „ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe nemusí ešte zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru“ (I. ÚS 42/01, III. ÚS 91/04). Nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy [čl. 6 ods. 1 dohovoru (napr. I. ÚS 46/01, II. ÚS 57/01, I. ÚS 92/03)]. V prípade, keď ústavný súd zistí, že postup všeobecného súdu sa nevyznačoval takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné priet'ahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, nevysloví porušenie základného práva zaručeného v tomto článku (II. ÚS 57/01, III. ÚS 30/03) alebo ho odmietne ako zjavne neopodstatnený (I. ÚS 17/01, I. ÚS 57/01, I. ÚS 27/02, III. ÚS 199/02, I. ÚS 197/03, I. ÚS 35/04, I. ÚS 38/04).

V nasledujúcom období okresný súd (súdny komisár) vykonal viacero procesných úkonov. Ústavný súd po zohľadnení ich účelnosti a efektívnosti konštatuje, že okresný súd v tomto období nebol nečinný a jeho postup smeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty sťažovateľov, o čom svedčí skončenie napadnutého konania osvedčením o dedičstve, ktoré sa stalo právoplatným 3. mája 2010, teda vo veľmi krátkom časovom odstupe po podaní sťažnosti ústavnému súdu (22. apríla 2010). Tým sa súčasne naplnil účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ako vyplýva z predloženého súdneho spisu, označené konanie v predmetnej veci trvalo viac ako desať rokov a bolo ukončené vporiadaním dedičstva po poručiťľovi

dohodou dedičov. Z celkovej doby tohto konania nemožno na ťarchu okresného súdu započítať obdobie od 27. marca 2000 do 16. júna 2008, keď prebiehalo konanie o určenie neplatnosti závetu poručiťa iniciované jeho manželkou.

Ústavný súd navyše pripomína, že v konaní o dedičstve, pre prípad zbytočných priet'ahov dáva zákon (§ 175zb ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku) k dispozícii súdu právo odňať vec poverenému notárovi (ako súdnemu komisárovi), ak napriek predchádzajúcemu upozorneniu spôsobí zbytočné priet'ahy. Výkon tohto opatrenia súdu môže nepochybne iniciovať aj účastník konania. Z predloženého spisového materiálu vyplýva, že sťažovatelia okresný súd o uvedený postup nežiadali.

Z uvedených dôvodov ústavný súd vo svojom rozhodnutí vyslovil, že základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných priet'ahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj ich právo na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. D 1367/99, Dnot 236/99 porušené nebolo.

Keďže sťažovatelia neboli v konaní pred ústavným súdom úspešní, ústavný súd im nepriznal finančné zadost'učinenie, priznanie ktorého sa viaže na vyslovenie výroku o porušení základného práva alebo slobody, a tiež im nepriznal ani úhradu trov konania (podobne napr. II. ÚS 214/03, IV. ÚS 244/04).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. septembra 2010